

Een verhaal schrijven

Taalhandeling:	Fictie
Schrijftaak:	Een verhaal schrijven
Lesdoel:	Leerlingen oefenen in het schrijven van een goed verhaal.
Nieuwsbegriponderwerp:	De Nationale Vogeltelling

Fictie	Fictie 1
	Fictie 2
	Fictie 3
	Fictie 4

N.B. Voor de fictielessen gebruiken we geen vaste schrijfstrategie met een afkorting, zoals bij de andere lessen. Daarom is er ook geen indeling in ervarles, instructieles en oefenles. Wel is er een planningsstrategie in de vorm van een schema voor de opzet van een verhaal. Dit zal in de fictielessen steeds terugkomen.

Overzicht van lesactiviteiten

Les 1

- Introductie: Opfrissen van het Nieuwsbegriponderwerp. Doorloop van de opbouw van de les.
- Leerkracht doet een geleide fantasie met de leerlingen, om ideeën te verzamelen.
- Leerlingen ordenen hun ideeën in een verhaalschema.
- Leerlingen wisselen in tweetallen uit wat ze hebben bedacht en maken aantekeningen.
- Ze schrijven de eerste versie van hun verhaal.

Les 2

- Leerlingen lezen in duo's elkaars verhalen en geven feedback aan de hand van een checklist.
- De leerlingen verbeteren hun tekst en maken hun verhaal helemaal af.
- De leerlingen krijgen de mogelijkheid hun verhaal voor te lezen in de klas.
- De definitieve versies worden gebundeld en in de wachtruimte van de school gelegd.

Handleiding Les 1

Materiaal

- Voor de leerlingen: opdrachtblad.
- Bladjes om de teksten op te schrijven.

Vooraf

- Lees vooraf beide lessen door.
- Lees de handvatten voor de geleide fantasie door en pas eventueel de vragen nog aan.
- Maak vooraf duo's van schrijfmaatjes.

NB De onderdelen *Vorbereiding: Wat ga je schrijven en voor wie*, en de *Leidraad voor de visualisatie* staan niet in het leerlingmateriaal.

Vorbereiden: wat ga je schrijven en voor wie?

- Herinner de leerlingen aan het onderwerp van Nieuwsbegrip, de Nationale Vogeltelling. Vertel dat de leerlingen een verhaal gaan schrijven over het vangen van een vreemde vogel. Het kan een bestaande vogel zijn, maar ook een uit een sprookje of van een andere planeet. Het is een vogel is die nog nooit iemand heeft gezien. Ze schrijven het verhaal voor ouders en andere mensen die de school bezoeken. Als ze een afspraak hebben met een van de leerkrachten of met de directeur moeten ze vaak even wachten (vaak is daar een speciaal zitje voor). Het is leuk als ze dan iets te lezen hebben.
- Neem met de leerlingen de les door: Vertel dat ze eerst het verhaal gaan bedenken, door het als een film voor zich te zien. Daarna gaan ze een schema maken, het verhaal aan hun schrijfmaatje vertellen en de eerste versie schrijven. In les 2 gaan ze elkaar helpen het verhaal nog beter te maken en het verhaal helemaal af te maken.

Vorbereiden: uitleg over hoe je een verhaal opbouwt

Leg uit dat een verhaal altijd een bepaalde opbouw heeft.

Een verhaal heeft een **hoofdpersoon**: bijvoorbeeld Roodkapje

De hoofdpersoon wil iets **bereiken**: Roodkapje wil koekjes brengen aan oma.

Er zijn dingen die de hoofdpersoon **in de weg** zitten, of die een probleem zijn: De wolf gaat moeilijk doen.

Een verhaal heeft ook altijd een **afloop**: De jager redt Roodkapje en haar oma. Het probleem met de wolf is opgelost.

Vorbereiden: je verhaal bedenken

- Leg uit dat je op verschillende manieren een verhaal kunt bedenken. Een van de manieren is om het voor je te zien als een film in je hoofd. Dat gaan we nu samen doen.
- Onderstaande leidraad kunt u voorlezen. Pas eventueel de vragen aan de belangstelling van de leerlingen aan of improviseer. Zorg dat u open vragen stelt. Praat rustig en pauzeer na elke vraag even, om de leerlingen ruimte te geven iets voor zich te zien.

NB 1 Sommige leerlingen zullen echt beelden zien, anderen niet. Dat maakt voor de oefening niet uit.

NB 2 Sommige leerlingen worden slaperig van een dergelijke oefening. Daarom is het goed aan het einde even uit te rekken.

Leidraad voor de visualisatie

- *Ga rustig rechtop zitten met je voeten op de grond. Leg je handen op tafel of op je buik. Doe je ogen dicht. De film in je hoofd kan beginnen.*
  - *Waar ben je nu? Ben je in je tuin, of op het balkon, of ergens anders?*
  - *Je ziet een heel bijzondere vogel. Zoiets heeft nog nooit iemand gezien. Kijk eens goed. Hoe ziet de vogel er uit? Hoe groot is hij? Welke kleuren heeft hij? Wat voor geluid maakt hij?*
  - *Waar zie je de vogel? Ben jij de enige die hem ziet, of kan iedereen hem zien?*
  - *Wat is de vogel aan het doen? Vliegt hij? Zit hij ergens? Doet hij iets anders?*
  - *Wat is er zo bijzonder aan deze vogel?*
  - *Deze vogel wil je graag vangen. Waarom eigenlijk? Wat wil je ermee gaan doen?*
  - *Hoe ga je de vogel proberen te lokken? Met eten, met muziek, of met iets anders?*
  - *Hoe reageert de vogel? Is hij vrolijk en vriendelijk? Of is hij bang? Of is hij gemeen en onaardig?*
  - *Het vangen van de vogel gaat niet zo makkelijk als je dacht. Waarom lukt het niet meteen? Wat is er lastig aan het lokken of vangen van de vogel?*
  - *Wat doe je om te zorgen dat het toch lukt?*
  - *Hoe loopt het af?*
  - *Dit is het einde van de film van je verhaal. Doe je ogen weer open. (Rek je even helemaal uit.)*
- Vraag aan de leerlingen hoe het was om dit te doen. Deel nu de opdrachtbladen aan de leerlingen uit.

OPDRACHT 1 Voor je gaat schrijven: een schema maken

Laat de leerlingen individueel het schema op het opdrachtblad invullen.

OPDRACHT 2 Je verhaal vertellen aan je schrijfmaatje

Laat de schrijfmaatjes hun verhaal aan elkaar vertellen. Wijs er op dat ze het schema uit opdracht 1 nog kunnen aanvullen als ze tijdens het vertellen nieuwe ideeën krijgen, of tips van hun schrijfmaatje. Wijs ze er wel op dat, als ze elkaar tips geven, het concrete aanwijzingen voor verbetering moeten zijn.

OPDRACHT 3 Schrijven: je verhaal schrijven

De leerlingen schrijven de eerste versie van hun verhaal.

Wijs hen erop dat de ouders en andere bezoekers van school het publiek zijn.

Differentiatie:

- Model voor leerlingen die nog moeite hebben met een verhaal schrijven hoe je het schema kunt gebruiken bij het schrijven. Laat zien dat je de volgorde van het schema kunt gebruiken als volgorde voor het verhaal en de zinnen in je schema kunt aanvullen en uitbreiden.
- Geef leerlingen eventueel extra hulp door samen de eerste zin van het verhaal te bedenken.

Afronding

Geef de leerlingen een compliment en maak afspraken over het printen en bewaren van hun verhaal. In les 2 lezen ze hun verhalen aan elkaar voor en maken ze hem af.

Handleiding Les 2

Materiaal

- Voor de leerlingen: opdrachtblad en het verhaal dat ze in les 1 geschreven hebben.
- Blaadjes om de teksten op te schrijven.

OPDRACHT 4

Met je schrijfmaatje bespreken hoe het nog beter kan

- Vertel de leerlingen dat ze vandaag weer verder gaan met hun verhaal. Eerst gaan de schrijfmaatjes elkaar helpen om het verhaal nog beter te maken. Neem met de leerlingen de checklist door. Wijs leerlingen erop dat ze niet alleen zeggen wat beter kan, maar ook voorbeelden/ideeën geven van HOE je de tekst kunt verbeteren.
- Inventariseer zo nodig klassikaal voorbeelden van goede tips.

OPDRACHT 5

Verhaal verbeteren en helemaal afmaken

- Zeg de leerlingen dat ze hun verhaal kunnen verbeteren en definitief maken. Daarbij kunnen ze de tips van het schrijfmaatje gebruiken van opdracht 4.
- Vestig ook de aandacht op het publiek: hun ouders en andere bezoekers van de school moeten het leuk vinden om te lezen.
- De leerlingen maken de definitieve versie van hun verhaal.

OPDRACHT 6

Verhalen voorlezen in de klas

Laat de leerlingen hun verhalen aan elkaar voorlezen.

OPDRACHT 7

Terugkijken: het schrijven bespreken

Bespreek met de leerlingen: Hebben ze hun verhaal kunnen verbeteren? Wat hebben ze vooral geleerd over het schrijven van een goed verhaal?

Afronding

1. Spreek af hoe en wanneer u met de leerlingen de verhalenbundel maakt. En waar die komt te liggen.
2. Laat de leerlingen de opdrachten en hun werk opbergen in hun map.
3. Geef de leerlingen een compliment voor hun inzet.

Verschillen in de lessen tussen niveau A en B

In de lesopzet zijn er geen verschillen tussen A en B. De opdrachten op niveau A zijn waar nodig eenvoudiger geformuleerd.

Niveaus bij Nieuwsbegrip Schrijven

Verschillen tussen leerlingen kunnen op het gebied van schrijfvaardigheid groot zijn. In de Nieuwsbegrip schrijflessen gaan we hier op de volgende manieren mee om:

- Niveau A en B hebben **verschillende opdrachtbladen**. De instructies zijn op niveau A eenvoudiger geformuleerd en opdrachten kunnen eenvoudiger zijn dan bij B.
- A en B hebben **dezelfde handleiding**. De schrijftaak en de lesopbouw is op beide niveaus hetzelfde. Soms geeft de handleiding aan wat het verschil is tussen A en B.
- Aan leerlingen uit groep 5-6 stelt u **andere eisen** dan aan leerlingen in groep 7-8 waar het gaat om de kwaliteit van hun tekst. Deze eisen vindt u terug in de rubrics: niveau A presteert op 3 en 4, B presteert op 1 en 2. Rubrics zijn opgenomen in instructie- en oefenlessen, niet in ervaarlessen.
- Manieren om te **differentiëren** tussen zwakkere en sterkere leerlingen zijn: **sterkere leerlingen** laat u verschillende stappen binnen een opdracht of over opdrachten heen zelfstandig doen, **zwakkere leerlingen** begeleidt u van stap naar stap, eventueel aan de instructietafel.

Rubrics

Categorieën	B2	B1	A2	A1
Komt de lezer genoeg te weten over de bijzondere vogel?	De lezer komt heel veel te weten over wat de vogel bijzonder maakt. Je kunt de vogel precies voor je zien.	De lezer komt best wel wat te weten over de vogel. Het is duidelijk wat de vogel bijzonder maakt.	De lezer komt nog niet veel te weten over de vogel. Het is nog niet duidelijk wat de vogel zo bijzonder maakt.	De lezer komt nog niets te weten over de vogel.

Categorieën	B2	B1	A2	A1
Is voor de lezer duidelijk hoe de hoofdpersoon zijn doel wil bereiken?	Het is heel duidelijk hoe de hoofdpersoon de vogel wil vangen.	Het is duidelijk hoe de hoofdpersoon de vogel wil vangen.	Het is een beetje duidelijk hoe de hoofdpersoon de vogel wil vangen.	Het is nog helemaal niet duidelijk hoe de hoofdpersoon de vogel wil vangen.

Categorieën	B2	B1	A2	A1
Is voor de lezer duidelijk wie of wat de hoofdpersoon in de weg zit?	De lezer kan precies voor zich zien waarom het niet meteen lukt om de vogel te vangen.	Het is ongeveer duidelijk waarom het niet meteen lukt om de vogel te vangen.	Het is nog niet zo duidelijk waarom het niet meteen lukt om de vogel te vangen.	Het is nog helemaal niet duidelijk waarom het niet meteen lukt om de vogel te vangen.

Categorieën	B2	B1	A2	A1
Is de afloop van het verhaal duidelijk voor de lezer?	Het verhaal heeft een erg duidelijke afloop. De lezer zal er heel tevreden over zijn.	Het verhaal heeft een duidelijke afloop.	Het verhaal heeft nog geen duidelijke afloop.	Het verhaal is nog niet helemaal af.

Categorieën	B2	B1	A2	A1
Is de tekst netjes en goed verzorgd?	De tekst ziet er mooi uit en er staan geen taalfouten in.	Het verhaal ziet er netjes uit. Er staan nog een of twee kleine taalfoutjes in.	Het verhaal ziet er netjes uit, maar er staan nog te veel taalfouten in. Of: Er staan bijna geen taalfouten in, maar het ziet er nog niet netjes uit.	Het verhaal moet nog netjes worden afgewerkt en er moeten nog een aantal taalfouten uit worden gehaald.